

# ॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां द्वितीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

वा॒युर्व्य॑ऽ श्वेत॒माल॑भेत॒ भूति॑कामो वा॒युर्वै॑ क्षेपि॑ष्ठा दे॒वता॑  
वा॒युमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वैनं॑ भूतिं॑ गमयति॒  
भ॒वत्ये॒वाति॑क्षिप्रा दे॒वते॒त्याहुः॑ सैन॑मीश्व॒रा प्र॒दह॑ इत्ये॒तमे॒व  
सन्तं॑ वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत नि॒युद्वा अ॑स्य धृति॑र्धृत ए॒व  
भूति॑मु॒पैत्य॑प्र॒दाहाय॑ भ॒वत्ये॒व (१)

वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत॒ ग्राम॑कामो वा॒युर्वा॑ इ॒माः प्र॒जा  
न॑स्यो॒ता नैनी॑यते वा॒युमे॒व नि॒युत्वंन्तः॑ स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑-  
धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प्र॒जा न॑स्यो॒ता निय॑च्छति॒ ग्राम्ये॑व  
भ॒वति॑ नि॒युत्वंते॑ भवति ध्रु॒वा ए॒वास्मा॑ अन॑पगाः करोति  
वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत प्र॒जाका॑मः प्रा॒णो वै वा॒युर॑पा॒नो  
नि॒युत्प्रा॑णापा॒नौ खलु॑ वा ए॒तस्य॑ प्र॒जाया॑ (२)

अप॑क्रामतो योऽलं॑ प्र॒जायै॑ सन्प्र॒जां न वि॒न्दते॑ वा॒युमे॒व  
नि॒युत्वंन्तः॑ स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प्राणापा॒ना-

भ्यां॑ प्र॒जां प्रज॑नयति वि॒न्दते॑ प्र॒जां वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत  
 ज्यो॒गाम॑यावी प्रा॒णो वै वा॒युर॑पा॒नो नि॒युत् प्रा॑णापा॒नौ खलु॑ वा  
 ए॒तस्मा॑दप॒क्राम॑तो यस्य॒ ज्यो॒गाम॑यति वा॒युमे॒व नि॒युत्वंन्त॑ः  
 स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑ (३)

धा॒वति॒ स ए॒वास्मि॑न्प्राणापा॒नौ द॑धात्यु॒त यदी॑तासु॒र्भव॑ति  
 जी॒वत्ये॒व प्र॒जाप॑ति॒र्वा इ॒दमे॑कं आसी॒त्सोऽका॑मयत  
 प्र॒जाः प॒शून्सृ॑जे॒येति॒ स आ॒त्मनो॑ व॒पामु॑द॒क्खि॒दत्ता॑म॒ग्नौ  
 प्रा॒गृह्णा॑त्ततोऽज॒स्तू॒परः॑ स॒म॒भव॑त्तः॒ स्वायै॑ दे॒वता॑या आ॒  
 ल॑भेत॒ ततो॒ वै स प्र॒जाः प॒शून्सृ॑जत॒ यः प्र॒जाका॑मः (४)

प॒शुका॑मः स्या॒त्स ए॒तं प्रा॑जाप॒त्यम॒जं तू॒पर॑माल॑भेत  
 प्र॒जाप॑तिमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धा॒वति॒ स ए॒वास्मै॑  
 प्र॒जां प॒शून्प्र॑ज॒नय॑ति य॒च्छ्रु॑णस्तत्पु॒रुषा॑णां॒ रूपं॑  
 यत्तू॒पर॑स्तद॒श्वानां॑ यद॒न्यतो॑द॒न्तद्ग॒वां यद॒व्या इ॒व  
 श॒फास्त॑द॒वीनां॑ यद॒जस्त॑द॒जाना॑मे॒ताव॑न्तो॒ वै ग्रा॒म्याः  
 प॒शव॑स्तान् (५)

रू॒पेणै॒वाव॑रु॒न्धे सो॒मापौ॑ष्णं त्रै॒तमा॑ल॑भेत प॒शुका॑मो  
 द्वौ वा अ॒जायै॒ स्तनौ॒ नानै॒व द्वाव॑भिजा॒येते॒ ऊर्जं॒ पुष्टि॑

तृतीयः सोमापूषणावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मै  
 पशून्प्रजनयतः सोमो वै रेतोधाः पूषा पशूनां प्रजनयिता  
 सोम एवास्मै रेतो दधाति पूषा पशून्प्रजनयत्यौदुम्बरो  
 यूपो भवत्यूर्वा उदुम्बर ऊर्क्पशव ऊर्जेवास्मा ऊर्ज  
 पशून्वरुन्धे॥ (६)

भवत्येव प्रजायां आमयति वायुमेव नियुत्वन्तः स्वेन भागधेयेनोप प्रजाकामस्तान्  
 यूपस्त्रयोदश च॥ [१]

प्रजापतिः प्रजा असृजत ता अस्मात्सृष्टाः पराचीरायन्ता  
 वरुणमगच्छन्ता अन्वैत्ताः पुनरयाचत ता अस्मै न  
 पुनरददात्सोऽब्रवीद्वरं वृणीष्वथ मे पुनर्देहीति तासां  
 वरमाऽलभत स कृष्ण एकशितिपादभवद्यो वरुणगृहीतः  
 स्यात्स एतं वारुणं कृष्णमेकशितिपादमालभेत वरुण- (७)

मेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवैनं वरुणपाशान्मुञ्चति  
 कृष्ण एकशितिपाद्भवति वारुणो ह्येष देवतया  
 समृद्धौ सुवर्भानुरासुरः सूर्यं तमसाऽविच्छ्यत्तस्मै देवाः  
 प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्य यत्प्रथमं तमोऽपाघ्नन्त्सा कृष्णा-  
 ऽविरभवद्यद्वितीयः सा फल्गुनी यत्तृतीयः सा बलक्षी

यदं॑द्ध्य॒स्थाद॒पाकृ॑न्त॒न्त्साऽवि॑र्ष॒शा (८)

सम॑भव॒त्ते दे॒वा अ॑ब्रुव॒न्देव॑प॒शुर्वा अ॒यः॑ सम॑भू॒त्कस्मा॑  
इ॒ममाल॑फ॒स्याम॒हु इत्य॑थ॒ वै तर्ह्य॑ल्पा॒ पृथि॑व्यासी॒दजा॑ता॒  
ओष॑धय॒स्तामवि॑ व॒शामा॑दित्येभ्यः॒ कामा॑याऽल॒भन्त॒ ततो॑ वा  
अप्र॑थत॒ पृथि॑व्यजा॒यन्तौष॑धयो॒ यः का॒मये॑त॒ प्रथे॑य॒ पशु॑भिः॒ प्र  
प्र॒जया॑ जाये॒येति॒ स ए॒तामवि॑ व॒शामा॑दित्येभ्यः॒ कामा॑- (९)

यऽऽ ल॑भेतादित्याने॒व का॒मः॑ स्वेन॑ भा॒गधे॑ये॒नोप॑धावति॒  
त ए॒वैनं॑ प्र॒थय॑न्ति॒ पशु॑भिः॒ प्र प्र॒जया॑ जनय॒न्त्यसा॑वा॒दित्यो॑  
न व्य॑रोचत॒ तस्मै॑ दे॒वाः प्राय॑श्चित्ति॒मैच्छ॑न्तस्मा॑ ए॒ता  
म॒ल्हा आल॑ऽभन्ता॒ग्नेयीं॑ कृ॒ष्णग्री॑वीः॒ सः॑हि॒तामै॒न्द्रीः॑  
श्वेतां॑ बा॒र्हस्प॑त्यां॒ ताभि॑रे॒वास्मि॑न्नुच॒मद॑धुर्यो॒ ब्रह्म॑वर्च॒सका॑मः॒  
स्यात्त॑स्मा॑ ए॒ता म॒ल्हा आल॑भे (१०)

ताऽऽग्नेयीं॑ कृ॒ष्णग्री॑वीः॒ सः॑हि॒तामै॒न्द्रीः॑ श्वेतां॑  
बा॒र्हस्प॑त्यामे॒ता ए॒व दे॒वताः॑ स्वेन॑ भा॒गधे॑ये॒नोप॑धावति॒  
ता ए॒वास्मि॑न्ब्रह्मवर्च॒सं द॑धति॒ ब्रह्म॑वर्च॒स्येव॑ भ॒वति॒  
व॒सन्ता॑ प्रा॒तरा॑ग्नेयीं॑ कृ॒ष्णग्री॑वीमाल॑भेत॒ ग्री॒ष्मे म॒ध्यन्दि॑ने  
सः॑हि॒तामै॒न्द्रीः॑ श॒रद्य॑परा॒ह्णे श्वेतां॑ बा॒र्हस्प॑त्यां॒ त्रीणि॑

वा आदित्यस्य तेजांसि वसन्ता प्रातर्ग्रीष्मे मध्यन्दिने  
शरद्वपराह्णे यावन्त्येव तेजांसि तान्ये- (११)

वाव रुन्धे संवत्सरं पर्यालभ्यन्ते संवत्सरो वै ब्रह्मवर्चसस्य  
प्रदाता संवत्सर एवास्मै ब्रह्मवर्चसं प्रयच्छति ब्रह्मवर्चस्यैव  
भवति गर्भिण्यो भवन्तीन्द्रियं वै गर्भं इन्द्रियमेवास्मिन्दधति  
सारस्वतीं मेषीमालंभेत य ईश्वरो वाचो वदितोः सन्वाचं  
न वदेद्वाग्वै सरस्वती सरस्वतीमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति  
सैवास्मिन् (१२)

वाचं दधाति प्रवदिता वाचो भवत्यपन्नदती भवति  
तस्मान्मनुष्याः सर्वा वाचं वदन्त्याग्नेयं कृष्णग्रीवमा  
लंभेत सौम्यं बभ्रुं ज्योगामयाव्यग्निं वा एतस्य शरीरं  
गच्छति सोमं रसो यस्य ज्योगामयत्यग्नेरेवास्य शरीरं  
निष्क्रीणाति सोमाद्रसमुत यदीतासुर्भवति जीवन्त्येव सौम्यं  
बभ्रुमालंभेताग्नेयं कृष्णग्रीवं प्रजाकामः सोमो (१३)

वै रेतोधा अग्निः प्रजानां प्रजनयिता सोमं एवास्मै  
रेतो दधात्यग्निः प्रजां प्रजनयति विन्दते प्रजामाग्नेयं  
कृष्णग्रीवमालंभेत सौम्यं बभ्रुं यो ब्राह्मणो विद्यामनूच्य

न वि॒रोच॑ेत् यदा॒ग्ने॒यो भ॑वति॒ तेज॑ ए॒वास्मि॒न्तेन॑ दधाति॒  
यथ्सौ॒म्यो ब्र॑ह्मवर्च॒सं तेन॑ कृ॒ष्णग्री॑व आ॒ग्ने॒यो भ॑वति॒ तम॑  
ए॒वास्मा॒दप॑हन्ति श्वे॒तो भ॑वति॒ (१४)

रुच॑मे॒वास्मि॑न्दधाति ब॒भ्रुः सौ॒म्यो भ॑वति ब्रह्मवर्च॒स-  
मे॒वास्मि॑न्त्विषि॑ दधात्या॒ग्ने॒यं कृ॒ष्णग्री॑वमाल॒भेत सौ॒म्यं  
ब॒भ्रुमा॑ग्ने॒यं कृ॒ष्णग्री॑वं पु॒रोधा॒याऽ॒ऽऽ स्पर्ध॑मान आ॒ग्ने॒यो वै  
ब्रा॑ह्मणः सौ॒म्यो रा॑ज॒न्योऽभि॑तः सौ॒म्यमा॑ग्ने॒यौ भ॑वत॒स्तेज॑सैव  
ब्रह्म॑णोभ॒यतो॑ रा॒ष्ट्रं परि॑गृह्णात्येक॒धा स॒मावृ॑ङ्क्ते पु॒र ए॒नं  
दध॑ते॥ (१५)

ल॒भेत् वरु॑णं व॒शैताम॑वि॒ व॒शामा॑दित्येभ्यः कामा॒य म॒ल॒हा आल॑भेत् तान्ये॒व सैवास्मि॑न्त्सोमः  
श्वे॒तो भ॑वति॒ त्रिच॑त्वारि॒ंशच्च॑। (२)॥

[२]

दे॒वा॒सुरा॑ ए॒षु लो॒केष्व॑स्पर्ध॒न्त॒ स ए॒तं वि॒ष्णु॑र्वा॒म॒नम॑-  
पश्य॑त्त॒ स्वायै॑ दे॒वता॑या॒ आल॑भेत् ततो॒ वै स  
इ॒माल्लो॑कान॒भ्यज॑यद्वैष्ण॒वं वा॑म॒नमाल॑भेत् स्पर्ध॑मानो  
वि॒ष्णुरे॒व भू॒त्वेमाल्लो॑कान॒भिज॑यति॒ विष॑म॒ आल॑भेत् विष॑मा  
इव॒ हीमे॑ लो॒काः समृ॑द्धा॒ इन्द्रा॑य म॒न्युम॑ते॒ मन॑स्वते ल॒लाम॑  
प्राशृ॑ङ्गमाल॑भेत सङ्गामे॒ (१६)

सं यत्त इन्द्रियेण वै मन्युना मनसा सङ्ग्रामं जयतीन्द्रमेव  
 मन्युमन्तं मनस्वन्तः स्वेन भागधेयेनोपधावति स  
 एवास्मिन्निन्द्रियं मन्युं मनो दधाति जयति तः  
 सङ्ग्राममिन्द्राय मरुत्वंते पृश्निसक्थमालभेत ग्रामकाम  
 इन्द्रमेव मरुत्वंन्तः स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै  
 सजातान्प्रयच्छति ग्राम्येव भवति यदृषभस्ते- (१७)

नैन्द्रो यत्पृश्निस्तेन मारुतः समृद्धौ पश्चात्पृश्निसक्थो  
 भवति पश्चादन्ववसायिनीमेवास्मै विशं करोति सौम्यं  
 बभ्रुमालभेतान्नकामः सौम्यं वा अन्नं सोममेव स्वेन  
 भागधेयेनोपधावति स एवास्मा अन्नं प्रयच्छत्यन्नाद एव  
 भवति बभ्रुर्भवत्येतद्वा अन्नस्य रूपं समृद्धौ सौम्यं  
 बभ्रुमालभेत यमलः (१८)

राज्याय सन्तः राज्यं नोपनमेत्सौम्यं वै राज्यं  
 सोममेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै राज्यं  
 प्रयच्छत्युपैनः राज्यं नमति बभ्रुर्भवत्येतद्वै सोमस्य  
 रूपं समृद्ध्या इन्द्राय वृत्रतुरे ललामं प्राशृङ्गमालभेत  
 गतश्रीः प्रतिष्ठाकामः पाप्मानमेव वृत्रं तीर्त्वा प्रतिष्ठां

गच्छतीन्द्रायाभिमातिघ्ने ललामं प्राशृङ्गमा- (१९)

लभेत यः पाप्मनां गृहीतः स्यात्पाप्मा वा  
अभिमातिरिन्द्रमेवाभिमातिहन्ः स्वेन भागधेयेनोप-  
धावति स एवास्मात्पाप्मानमभिमातिं प्रणुदत इन्द्राय  
वज्रिणे ललामं प्राशृङ्गमालभेत यमलः राज्याय सन्तः  
राज्यं नोपनमेदिन्द्रमेव वज्रिणः स्वेन भागधेयेनोपधावति  
स एवास्मै वज्रं प्रयच्छति स एनं वज्रो भूत्या इन्ध उपैनः  
राज्यं नमति ललामः प्राशृङ्गो भवत्येतद्वै वज्रस्य रूपः  
समृद्धौ॥ (२०)

सङ्ग्रामे तेनालमभिमातिघ्ने ललामं प्राशृङ्गमेनं पञ्चदश च।३।। [३]

असावादित्यो न व्यरोचत तस्मै देवाः प्रायश्चित्ति-  
मैच्छन्तस्मा एतान्दशर्षभामाऽलभन्त तयैवास्मिन्नुचमदधुर्यो  
ब्रह्मवर्चसकामः स्यात्तस्मा एतान्दशर्षभामाऽलभेतामुमेवा-  
दित्यः स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसं  
दधाति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति वसन्ता प्रातस्त्रील्ललामानालभेत  
ग्रीष्मे मध्यन्दिने (२१)

त्रीञ्छितिपृष्ठाञ्छुरद्यंपराह्णे त्रीञ्छितिवारात्रीणि वा



आदित्यस्य तेजांसि वसन्ता प्रातर्ग्रीष्मे मध्यन्दिने  
 शरद्यपराह्णे यावन्त्येव तेजांसि तान्येवावरुन्धे त्रयस्त्रय  
 आलभ्यन्तेऽभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति संवत्सरं  
 पर्यालभ्यन्ते संवत्सरो वै ब्रह्मवर्चसस्य प्रदाता संवत्सर  
 एवास्मै ब्रह्मवर्चसं प्रयच्छति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति संवत्सरस्य  
 परस्तात्प्राजापत्यं कद्रु- (२२)

मालभेत प्रजापतिः सर्वा देवता देवतास्वेव  
 प्रतितिष्ठति यदि बिभीयाद्दुश्कर्मा भविष्यामीति सोमापौष्णः  
 श्याममालभेत सौम्यो वै देवतया पुरुषः पौष्णाः पशवः  
 स्वयैवास्मै देवतया पशुभिस्त्वचं करोति न दुश्कर्मा भवति  
 देवाश्च वै यमश्चास्मिँल्लौकैःऽस्पर्धन्त स यमो देवानामिन्द्रियं  
 वीर्यमयुवत तद्यमस्य (२३)

यमत्वं ते देवा अमन्यन्त यमो वा इदमभूद्यद्वयः  
 स्म इति ते प्रजापतिमुपाधावन्त्स एतौ प्रजापतिरात्मनं  
 उक्षवशौ निरमिमीत ते देवा वैष्णावरुणीं वशामा-  
 ऽलभन्तैन्द्रमुक्षाणन्तं वरुणेनैव ग्राहयित्वा विष्णुना यज्ञेन  
 प्राणुदन्तैन्द्रेणैवास्यैन्द्रियमवृञ्जत यो भ्रातृव्यवान्त्स्यात्स

स्पर्धमानो वैष्णावरुणीं (२४)

वशामालभेतैन्द्रमुक्षाणं वरुणेनैव भ्रातृव्यं ग्राहयित्वा  
विष्णुना यज्ञेन प्रणुदत ऐन्द्रेणैवास्यैन्द्रियं वृद्धे भवत्यात्मना  
परास्य भ्रातृव्यो भवतीन्द्रो वृत्रमहन्तं वृत्रो हतः  
षोडशभिर्भोगैरसिनात्तस्य वृत्रस्य शीर्षतो गाव उदायन्ता  
वैदेह्योऽभवन्तासामृषभो जघनेऽनूदैत्तमिन्द्रो- (२५)

चायथ्सोऽमन्यत यो वा इममालभेत मुच्येतास्मात्पाप्मन  
इति स आग्नेयं कृष्णग्रीवमालभेतैन्द्रमृषभं तस्याग्निरेव  
स्वेन भागधेयेनोपसृतः षोडशधा वृत्रस्य भोगानप्यदह-  
दैन्द्रेणैन्द्रियमात्मन्नधत्त यः पाप्मनो गृहीतः स्याथ्स  
आग्नेयं कृष्णग्रीवमालभेतैन्द्रमृषभमग्निरेवास्य स्वेन  
भागधेयेनोपसृतः (२६)

पाप्मानमपि दहत्यैन्द्रेणैन्द्रियमात्मन्यन्ते मुच्यन्ते पाप्मनो  
भवत्येव द्यावापृथिव्या धेनुमालभेत ज्योगंपरुद्धोऽनयोर्हि  
वा एषोऽप्रतिष्ठितोऽथैष ज्योगंपरुद्धो द्यावापृथिवी एव स्वेन  
भागधेयेनोपधावति ते एवैनं प्रतिष्ठां गमयतः प्रत्येव तिष्ठति  
पर्यारिणी भवति पर्यारीव ह्येतस्य राष्ट्रं यो ज्योगंपरुद्धः

समृद्धौ वायव्यं (२७)

व॒त्स॒मा ल॑भेत वा॒युर्वा अ॒नयो॑र्व॒त्स इ॒मे वा ए॒तस्मै॑ लो॒का  
अप॑शु॒ष्का वि॒डप॑शु॒ष्काऽथै॒ष ज्यो॑गप॒रुद्धो वा॒युमे॒व स्वेन॑  
भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मा॑ इ॒माल्लो॑कान् वि॒शं प्र॑दा॒पय॑ति॒  
प्रा॒स्मा इ॒मे लो॒काः स्तु॑वन्ति भु॒ञ्जत्ये॑नं वि॒डुप॑तिष्ठते॥ (२८)

म॒ध्यन्दि॑ने क॒द्रु य॒मस्य॑ स्पर्ध॒मानो वैष्णा॑वरु॒णीन्तमिन्द्रो॑ऽस्य॒ स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑सृतो वा॒यव्यं॑  
द्विच॑त्वारि॒ंशच्च॑। (४)॥

[४]

इन्द्रो॑ व॒लस्य॑ बि॒लम॑पौ॒र्णो॒त्स य उ॑त्त॒मः प॒शुरा॑सी॒त्तं पृ॑ष्ठं  
प्रति॑ स॒ङ्ग॒ह्योद॑क्खि॒दत्तं॑ स॒हस्रं॑ प॒शवो॑ऽनू॒दाय॑न्त्स उ॒न्नतो॑-  
ऽभ॒वद्यः॑ प॒शुका॑मः स्या॒त्स ए॒तमै॑न्द्रमु॒न्नत॑मा॒ल॒भेते॑न्द्रमे॒व स्वेन॑  
भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प॒शून्प्र॑यच्छति॒ पशु॑माने॒व  
भ॑वत्यु॒न्नतो॑ (२९)

भ॑वति सा॒हस्री॑ वा ए॒षा ल॒क्ष्मी यदु॑न्न॒तो ल॒क्ष्मियै॑व  
प॒शून॑व॒रुन्धे॑ य॒दा स॒हस्रं॑ प॒शून्प्रा॑प्नुयादथ॒ वैष्ण॑वं वा॒म॒न॒मा  
ल॑भेते॒तस्मि॒न्वै तथ्स॒हस्र॑म॒र्द्ध्यति॑ष्ठ॒त्तस्मा॑दे॒ष वा॑म॒नः॑ स॒मी॒षितः॑  
प॒शुभ्य॑ ए॒व प्र॑जा॒तेभ्यः॑ प्र॒तिष्ठां॑ द॒धाति॑ को॒ऽर॒हति॑ स॒हस्रं॑  
प॒शून्प्रा॑प्तु॒मित्या॑हुर॒होरा॒त्राण्ये॑व स॒हस्रं॑ स॒म्पा॒द्याल॑भेत

पशवो (३०)

वा अहोरात्राणि पशूनेव प्रजातान्प्रतिष्ठां गमयत्योषधीभ्यो  
वेहतमालंभेत प्रजाकाम ओषधयो वा एतं प्रजायै परिबाधन्ते  
योऽलं प्रजायै सन्प्रजां न विन्दत ओषधयः खलु वा एतस्यै  
सूतुमपि घ्नन्ति या वेहद्भवत्योषधीरेव स्वेन भागधेयेनोप-  
धावति ता एवास्मै स्वाद्योनेः प्रजां प्रजनयन्ति विन्दते (३१)

प्रजामापो वा ओषधयोऽसत्पुरुष आप एवास्मा  
असतः सद्ददति तस्मादाहुर्यश्चैवं वेद यश्च नापस्त्वावासतः  
सद्ददतीत्यैन्द्रीः सूतवंशामालंभेत भूतिकामोऽजातो वा एष  
योऽलं भूत्यै सन्भूतिं न प्राप्नोतीन्द्रं खलु वा एषा सूत्वा  
वशाऽभव- (३२)

दिन्द्रमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवैनं भूतिं  
गमयति भवत्येव यः सूत्वा वशा स्यात्तमेन्द्रमेवालंभेतैतद्वाव  
तदिन्द्रियः साक्षादेवेन्द्रियमवरुन्ध ऐन्द्राग्रं पुनरुथ्सृष्टमा-  
लंभेत य आ तृतीयात्पुरुषाथ्सोमं न पिबेद्विच्छिन्नो वा  
एतस्य सोमपीथो यो ब्राह्मणः सन्ना (३३)

तृतीयात्पुरुषाथ्सोमं न पिबेतीन्द्राग्नी एव स्वेन

भाग॒धेये॒नोप॑धावति॒ तावे॒वास्मै॑ सोमपी॒थं प्रय॑च्छत॒ उपै॑न॒  
 सोमपी॒थो न॑मति॒ यदै॒न्द्रो भव॑तीन्द्रि॒यं वै सोम॑पी॒थ इन्द्रि॒यमे॒व  
 सोम॑पी॒थमव॑रुन्धे॒ यदा॑ग्ने॒यो भव॑त्याग्ने॒यो वै ब्रा॑ह्म॒णः स्वामे॒व  
 दे॒वता॑मनु॒ सन्त॑नोति॒ पुनरु॑त्सृष्टो भ॑वति॒ पुनरु॑त्सृष्ट इ॒व  
 ह्ये॒तस्य॑ (३४)

सोमपी॒थः समृ॑द्धौ ब्राह्म॒णस्प॒त्यं तू॒पर॑माल॒भेताभि॑-  
 चर॒न्ब्रह्म॑ण॒स्पति॑मे॒व स्वेन॑ भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒ तस्मा॑ ए॒वैन॒मा  
 वृ॑श्चति॒ ताज॑गार्ति॒माच्छ॑ति॒ तू॒पो भ॑वति॒ क्षुरप॑वि॒र्वा ए॒षा  
 ल॒क्ष्मी यत्तू॑परः॒ समृ॑द्धौ स्फ्यो॒ यूपो॑ भवति॒ वज्रो॒ वै स्फ्यो॑  
 वज्र॑मे॒वास्मै॑ प्रह॑रति॒ शर॒मयं॑ ब॒र्हिः शृ॒णात्ये॒वैनं॑ वैभी॑दक  
 इ॒ध्मो भि॑नत्ये॒वैनम्॑॥ (३५)

भवत्युन्नतः पशवो जनयन्ति विन्दतेऽभवत्सन्नेतस्येद्धास्त्रीणि च॥ [५]

बा॒र्हस्प॒त्यं शि॑तिपृ॒ष्ठमाल॑भेत्॒ ग्राम॑कामो॒ यः  
 का॒मये॑त् पृ॒ष्ठं स॑मा॒नाना॑ऽस्या॒मिति॑ बृह॒स्पति॑मे॒व स्वेन॑  
 भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒ स ए॒वैनं॑ पृ॒ष्ठं स॑मा॒नाना॑ङ्करोति॒ ग्राम्ये॑व  
 भ॑वति॒ शिति॑पृ॒ष्ठो भ॑वति॒ बा॒र्हस्प॒त्यो ह्ये॒ष दे॒वता॑या॒ समृ॑द्धौ  
 पौ॒ष्णः श्या॒ममाल॑भे॒तान्न॑का॒मोऽन्नं॑ वै पू॒षा पू॒षण॑मे॒व स्वेन॑

भागधेयेनोपधावति स एवास्मा (३६)

अन्नं प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति श्यामो भवत्येतद्वा  
अन्नस्य रूपं समृद्धौ मारुतं पृश्निमालभेतान्नकामोऽन्नं वै  
मारुतो मारुत एव स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा अन्नं  
प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति पृश्निर्भवत्येतद्वा अन्नस्य रूपं  
समृद्ध्या ऐन्द्रमरुणमालभेतेन्द्रियकाम इन्द्रमेव (३७)

स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्निन्द्रियं  
दधातीन्द्रियाव्येव भवत्यरुणो भ्रूमान्भवत्येतद्वा इन्द्रस्य  
रूपं समृद्धौ सावित्रमुपद्धस्तमालभेत सनिकामः सविता  
वै प्रसवानामीशे सवितारमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स  
एवास्मै सनिं प्रसुवति दानकामा अस्मै प्रजा भवन्त्युपद्धस्तो  
भवति सावित्रो ह्येष (३८)

देवतया समृद्धौ वैश्वदेवं बहुरूपमालभेतान्नकामो वैश्वदेवं  
वा अन्नं विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा  
अन्नं प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति बहुरूपो भवति बहुरूपं  
ह्यन्नं समृद्धौ वैश्वदेवं बहुरूपमालभेत ग्रामकामो वैश्वदेवा  
वै संजाता विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त  
एवास्मै (३९)

सजातान्प्रयच्छन्ति ग्राम्येव भवति बहुरूपो भवति  
 बहुदेवत्योऽ(१) ह्येष समृद्धौ प्राजापत्यं तूपरमालभेत  
 यस्यानाज्ञातमिव ज्योगामयेत्प्राजापत्यो वै पुरुषः  
 प्रजापतिः खलु वै तस्य वेद यस्यानाज्ञातमिव  
 ज्योगामयति प्रजापतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति  
 स एवैनं तस्मात्स्वामान्मुञ्चति तूपरो भवति प्राजापत्यो ह्येष  
 देवतया समृद्धौ॥ (४०)

अस्मा इन्द्रमेवैष संजाता विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मै प्राजापत्यो  
 हि त्रीणि च॥ [६]

वृषट्कारो वै गायत्रियै शिरोऽच्छिन्नतस्यै रसः परा-  
 ऽपतत्तं बृहस्पतिरुपांगृह्णात्सा शितिपृष्ठा वशाऽभवद्यो  
 द्वितीयः परापतत्तं मित्रावरुणावुपांगृह्णीताः सा द्विरूपा  
 वशाऽभवद्यस्तृतीयः परापतत्तं विश्वे देवा उपांगृह्णन्त्सा  
 बहुरूपा वशाऽभवद्यश्चतुर्थः परापतत्तस्य पृथिवीं प्राविशत्तं  
 बृहस्पतिरभ्य- (४१)

गृह्णादस्त्वेवायं भोगायेति स उक्षवशः समभवद्यल्लोहितं  
 परापतत्तद्रुद्र उपांगृह्णात्सा रौद्री रोहिणी वशाऽभव-  
 द्वारहस्पत्याः शितिपृष्ठामालभेत ब्रह्मवर्चसकामो

बृहस्पतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसं दधाति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति छन्दसां वा एष रसो यद्वशा रस इव खलु (४२)

वै ब्रह्मवर्चसं छन्दसामेव रसेन रसं ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे मैत्रावरुणीं द्विरूपामालभेत वृष्टिकामो मैत्रं वा अहर्वारुणी रात्रिरहोरात्राभ्यां खलु वै पर्जन्यो वर्षति मित्रावरुणावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मां अहोरात्राभ्यां पर्जन्यं वर्षयतश्छन्दसां वा एष रसो यद्वशा रस इव खलु वै वृष्टिश्छन्दसामेव रसेन (४३)

रसं वृष्टिमवरुन्धे मैत्रावरुणीं द्विरूपामालभेत प्रजाकामो मैत्रं वा अहर्वारुणी रात्रिरहोरात्राभ्यां खलु वै प्रजाः प्रजायन्ते मित्रावरुणावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मां अहोरात्राभ्यां प्रजां प्रजनयतश्छन्दसां वा एष रसो यद्वशा रस इव खलु वै प्रजा छन्दसामेव रसेन रसं प्रजामव (४४)

रुन्धे वैश्वदेवीं बहुरूपामालभेतान्नकामो वैश्वदेवं वा अन्नं विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा अन्नं



प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति छन्दसां वा एष रसो यद्वशा  
 रस इव खलु वा अन्नं छन्दसामेव रसेन रसमन्नमवरुन्धे  
 वैश्वदेवीं बहुरूपामालभेत ग्रामकामो वैश्वदेवा वै (४५)

संजाता विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त  
 एवास्मै सजातान्प्रयच्छन्ति ग्राम्येव भवति छन्दसां वा  
 एष रसो यद्वशा रस इव खलु वै संजाताश्छन्दसामेव  
 रसेन रसं सजातानवरुन्धे बार्हस्पत्यमुक्षवशमालभेत  
 ब्रह्मवर्चसकामो बृहस्पतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स  
 एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसं (४६)

दधाति ब्रह्मवर्चस्येव भवति वशं वा एष चरति यदुक्षा  
 वश इव खलु वै ब्रह्मवर्चसं वशेनैव वशं ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे  
 रौद्रीं रोहिणीमालभेताभिचरन्नुद्रमेव स्वेन भागधेयेनोप-  
 धावति तस्मा एवैनमावृश्चति ताजगार्तिमाच्छति रोहिणी  
 भवति रौद्री ह्येषा देवतया समृद्धौ स्फ्यो यूपो भवति वज्रो  
 वै स्फ्यो वज्रमेवास्मै प्रहरति शरमयं बर्हिः शृणात्येवैनं  
 वैभीदक इध्मो भिनत्येवैनम्॥ (४७)

एकान्नविंशतिश्च। (७)॥ [७]

असावा॑दि॒त्यो न व्य॑रोचत॒ तस्मै॑ दे॒वाः प्राय॑श्चित्ति-  
मैच्छ॑न्तस्मा॑ ए॒ताः सौरी॑ः श्वे॒तां व॒शामा॑ऽल॒भन्त॒  
तयै॑वास्मिन्नुच॑मदधुर्यो ब्र॑ह्मवर्च॑सका॒मः स्यात्त॑स्मा॑ ए॒ताः  
सौरी॑ः श्वे॒तां व॒शामाल॑भेता॒मुमे॑वाऽऽदि॒त्यः स्वेन॑  
भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मिन्ब्र॑ह्मवर्च॑सं द॑धाति  
ब्र॒ह्मवर्च॑स्यैव भ॑वति बै॒ल्वो यू॒पो भव॑त्य॒सौ (४८)

वा आ॑दि॒त्यो यतो॑ऽजायत॒ ततो॑ बि॒ल्वं उद॑तिष्ठ॒थ्सयो॑न्येव  
ब्र॒ह्मवर्च॑समव॑रुन्धे ब्रा॒ह्मण॑स्प॒त्यां बभ्रु॑कर्णी॒मा ल॑भेताभि-  
च॑रन्वा॒रुणं दश॑कपालं पु॒रस्ता॒न्निर्व॑पेद्वरु॒णेनै॒व भ्रातृ॑व्यं  
ग्रा॒हयि॑त्वा ब्र॒ह्म॑णा स्तृणु॑ते बभ्रु॑कर्णी भ॑वत्येत॒द्वै ब्र॒ह्म॑णो  
रू॒पः समृ॑द्ध्यै स्फ्यो यू॒पो भव॑ति वज्रो॒ वै स्फ्यो॑ वज्र॑मे॒वास्मै॒  
प्रह॑रति शर॒मयं ब॒र्हिः शृ॒णा- (४९)

त्ये॒वैनं॑ वैभी॑दक इ॒ध्मो भि॒नत्ये॒वैनं॑ वैष्ण॒वं वा॑म॒नमाल॑भेत्  
यं य॒ज्ञो नो॒पन॑मेद्विष्णु॒र्वै य॒ज्ञो वि॒ष्णुमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑-  
धावति॒ स ए॒वास्मै॑ य॒ज्ञं प्रय॑च्छत्यु॒पैनं॑ य॒ज्ञो न॑मति वा॒म॒नो  
भ॑वति वैष्ण॒वो ह्ये॒ष दे॒वत॑या॒ समृ॑द्ध्यै त्वाष्ट्रं व॑ड॒बमाल॑भेत

प॒शुका॑म॒स्त्वष्टा॑ वै प॒शूनां॑ मि॒थुना॑नां (५०)

प्र॒ज॒नयि॑ता त्वष्टा॑रमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स  
ए॒वास्मै॑ प॒शून्मि॑थुना॒न्प्रज॑नयति॒ प्र॒जा हि वा ए॒तस्मि॑न्प॒शवः॑  
प्रवि॑ष्टा अथै॒ष पु॒मा॒न्त्सन्व॑ड॒बः सा॒क्षादे॒व प्र॒जां प॒शून्व॑रुन्धे  
मै॒त्रः श्वे॒तमा॑ल॒भेत॑ सङ्ग्रा॒मे सं य॑त्ते स॒म॒यका॑मो मि॒त्रमे॒व  
स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वैनं॑ मि॒त्रेण॑ सन्नयति (५१)

वि॒शा॒लो भ॑वति॒ व्य॒व॒साय॑त्ये॒वैनं॑ प्रा॒जाप॑त्यं कृ॒ष्णमा॒  
ल॒भेत॑ वृ॒ष्टि॑कामः॒ प्र॒जाप॑तिर्वै वृ॒ष्ट्या ई॒शे प्र॒जाप॑तिमे॒व  
स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प॒र्जन्यं॑ वर्षयति  
कृ॒ष्णो भ॑वत्ये॒तद्वै वृ॒ष्ट्यै रू॒पः रू॒पेणै॒व वृ॒ष्टि॑म॒वरु॑न्धे श॒बलो॑  
भ॒वति वि॒द्युत॑मे॒वास्मै॑ ज॒नयि॑त्वा व॑र्षयत्य॒वाशृ॒ङ्गो भ॑वति॒  
वृ॒ष्टि॑मे॒वास्मै॑ नि॒यच्छ॑ति॥ (५२)

शृणाति॑ मि॒थुना॑ना॒न्नय॑ति यच्छति॥ [८]

वरु॑णः सु॒षुवा॒णम॒न्नाद्य॒न्नोपा॑नम॒त्स ए॒तां वा॑रु॒णीं कृ॒ष्णां  
व॒शाम॑पश्य॒त्ताः स्वा॑यै दे॒वता॑या आ॒ल॒भत॑ ततो॒ वै  
तम॒न्नाद्य॒मुपा॑नम॒द्यम॑ल॒मन्ना॑द्याय॒ सन्त॑म॒न्नाद्य॒न्नोपा॑नमे॒त्स  
ए॒तां वा॑रु॒णीं कृ॒ष्णां व॒शामा॑ल॒भेत॑ वरु॑णमे॒व स्वेन॑

भागधेयेनोपधावति स एवास्मा अन्नं प्रयच्छत्यन्नादः (५३)

एव भवति कृष्णा भवति वारुणी ह्येषा देवतया  
समृद्धौ मैत्रं श्वेतमालभेत वारुणं कृष्णमुपां चौषधीनां  
च सन्धावन्नकामो मैत्रीर्वा ओषधयो वारुणीरापोऽपां च  
खलु वा ओषधीनां च रसमुपजीवामो मित्रावरुणावेव स्वेन  
भागधेयेनोपधावति तावेवास्मा अन्नं प्रयच्छतोऽन्नाद एव  
भव- (५४)

त्यपां चौषधीनां च सन्धावालभत उभयस्यावरुद्धौ  
विशाखो यूपां भवति द्वे ह्येते देवते समृद्धौ मैत्रं  
श्वेतमा लभेत वारुणं कृष्णं ज्योगामयावी यन्मैत्रो भवति  
मित्रेणैवास्मै वरुणं शमयति यद्वारुणः साक्षादेवैनं  
वरुणपाशान्मुञ्चत्युत यदीतासुर्भवति जीवत्येव देवा वै  
पुष्टिन्नाविन्द- (५५)

न्तां मिथुनेऽपश्यन्तस्यां न समराधयन्तावश्विना-  
वब्रूतामावयोर्वा एषा मैतस्यां वदद्धमिति सा-  
ऽश्विनोरेवाभवद्यः पुष्टिकामः स्यात्स एतामाश्विनीं  
यमीं वशामालभेताश्विनावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति

तावेवास्मिन्पुष्टिं धत्तः पुष्यति प्रजयां पशुभिः॥ (५६)

अन्नादौऽन्नाद एव भवत्यविन्दन्यश्चत्वारिंशच्च॥ [९]

आश्विनं धूम्रललाममालभेत यो दुर्ब्राह्मणः सोमं  
पिपासेदश्विनौ वै देवानामसोमपावास्तां तौ पश्चा  
सोमपीथं प्राप्तुतामश्विनावेतस्य देवता यो दुर्ब्राह्मणः सोमं  
पिपासत्यश्विनावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मै  
सोमपीथं प्रयच्छत उपैनः सोमपीथो नमति यद्धूम्रो भवति  
धूम्रिमाणमेवास्मादपहन्ति ललामो (५७)

भवति मुखत एवास्मिन्तेजो दधाति वायुव्यं गोमृगमा-  
लभेत यमजघ्निवाः समभिः सैयुरपूता वा एतं वागृच्छति  
यमजघ्निवाः समभिः सन्ति नैष ग्राम्यः पशुर्नाऽऽरण्यो  
यद्गोमृगो नेवैष ग्रामे नारण्ये यमजघ्निवाः समभिः सन्ति  
वायुर्वै देवानां पवित्रं वायुमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स  
एवै- (५८)

न पवयति पराची वा एतस्मै व्युच्छन्ती व्युच्छति तमः  
पाप्मानं प्रविशति यस्याश्विने शस्यमाने सूर्यो नाविर्भवति  
सौर्यं बहुरूपमालभेतामुमेवाऽऽदित्यः स्वेन भागधेयेनोप-

धावति॒ स ए॒वास्मा॒त्तमः॑ पा॒प्मान॒मप॑हन्ति प्र॒तीच्य॑स्मै  
व्युच्छ॑न्ती व्युच्छ॑त्यप॒ तमः॑ पा॒प्मान॑ ह॒ते॥ (५९)

लुलामः स एव षड्वारिः शच॥ [१०]

इन्द्रं॑ वो वि॒श्वत॒स्परीन्द्रं॑ नरो॒ मरु॑तो यद्ध॑ वो दि॒वो या वः॑  
शर्म॑। भरे॒ष्विन्द्र॑ ह॒वामहे॑ऽहोमुच॑ सु॒कृतं॑ दैव्यं  
जनम्। अ॒ग्निं मि॒त्रं वरु॑ण॒ सा॒तये॑ भगं॒ द्यावा॑पृथि॒वी म॒रुतः॑  
स्व॒स्तये॑। म॒मत्तु॑ नः॒ परि॑ज्मा वस॒र्हा म॒मत्तु॑ वा॒तो अ॒पां  
वृष॑ण्वान्। शि॒शी॒तमिन्द्रा॑पर्व॒ता यु॒वन्न॒स्तन्नो॑ वि॒श्वे वरि॑वस्यन्तु  
दे॒वाः। प्रि॒या वो॒ नाम॑ (६०)

हुवे॑ तुराणा॑म्। आय॑त्तृप॒न्मरु॑तो वावशा॑नाः। श्रि॒यसे॑ कं  
भा॒नुभिः॑ स॒म्मि॑मि॒क्षिरे॒ ते रु॒श्मि॑भिस्त॒ ऋक्॑भिः सु॒खा॒दयः॑। ते  
वा॒शी॑मन्त इ॒ष्मि॒णो अ॒भी॑रवो वि॒द्रे प्रि॒यस्य॑ मा॒रुत॑स्य॒ धाम्नः॑।  
अ॒ग्निः प्र॑थ॒मो वसु॑भिर्नो॒ अव्या॒थ्सोमो॑ रु॒द्रेभि॑र॒भिर॑क्षतु॒ त्मना॑।  
इन्द्रो॑ म॒रुद्भि॑र॒ऋतु॑धा कृ॒णो॒त्वादि॒त्यैर्नो॑ वरु॑णः स॒ शि॑शातु।  
सन्नो॑ दे॒वो वसु॑भि॒रग्निः॑ स॒ (६१)

सोम॑स्त॒नूभो॑ रु॒द्रिया॑भिः। समिन्द्रो॑ म॒रुद्भि॑र्य॒ज्ञियैः॑  
समा॑दि॒त्यैर्नो॑ वरु॑णो अ॒जि॒ज्ञि॒पत्। यथा॑ऽऽदि॒त्या

वसुभिः सम्बभूवुर्मरुद्भी रुद्राः समजानताभिः। एवा  
 त्रिणामन्नहणीयमाना विश्वे देवाः समनसो भवन्तु।  
 कुत्राचिद्यस्य समृतौ रण्वा नरो नृषदने। अरहन्तश्चिद्यमिन्धते  
 संञ्जनयन्ति जन्तवः। सं यदिषो वनामहे सं हव्या  
 मानुषाणाम्। उत द्युम्नस्य शवंस (६२)

ऋतस्य रश्मिमाददे। यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो  
 भवता मृडयन्तः। आवोऽर्वाचीं सुमतिर्ववृत्याद॥ होश्चिद्या  
 वरिवोवित्तराऽसत्। शुचिरपः सूयवसा अदब्ध उपक्षेति  
 वृद्धवयाः सुवीरः। नकिष्टं घ्नन्त्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां  
 भवन्ति प्रणीतौ। धारयन्त आदित्यासो जगत्स्था देवा  
 विश्वस्य भुवनस्य गोपाः। दीर्घार्धियो रक्षमाणा (६३)

असुर्यमृतावानश्चयमाना ऋणानि। तिस्रो भूमीर्धारयन्त्री॥  
 रुत द्यून्त्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषाम्। ऋतेनाऽऽदित्या महि  
 वो महित्वं तदर्यमन्वरुण मित्र चारु। त्यां नु क्षत्रिया॥  
 अव आदित्यान् याचिषामहे। सुमृडीका॥ अभिष्टये। न  
 दक्षिणा विचिकिते न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत पश्चा।  
 पाक्याचिद्वसवो धीर्याचि- (६४)

द्युष्मानीतो अभयं ज्योतिरश्याम्। आदित्यानामवसा  
 नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शन्तमेन। अनागास्त्वे अदितित्वे  
 तुरासं इमं यज्ञं दधतु श्रोषमाणाः। इमं मे वरुण श्रुधी  
 हवमद्या च मृडय। त्वामवस्युराचके। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा  
 वन्दमानस्तदाऽऽशास्ते यजमानो हविर्भिः। अहैडमानो  
 वरुणेह बोद्ध्युरुशंस मा न आयुः प्रमोषीः॥ (६५)

नामाग्निः स९ शवसो रक्षमाणा धीर्याचिदेकान्नपञ्चाशच्च॥—————[११]

[वायव्यं प्रजापतिस्ता वरुणं देवासुरा एष्वसावादित्यो दशर्षभामिन्द्रो वलस्यं  
 बारहस्पत्यं वषट्कारोऽसौ सौरीं वरुणमाश्विनमिन्द्रं वो नर एकादश॥११॥ वायव्यमाग्नेयीं  
 कृष्णाग्नीवीमसावादित्यो वा अहोरात्राणि वषट्कारः प्रजनयिता हुवे तुराणां पञ्चषष्टिः॥६५॥  
 वायव्यं प्रमोषीः॥]